

صدا و سیاهی جمهوری اسلامی ایران
معاونت فضای مجازی
اتاق وضعیت

نمایش

تحلیل و بررسی رصدی واکنش‌ها به

"گرانی بی سابقه تلفن همراه در بازار

ایران"

شماره ۱-۵

۱۰ الی ۱۶ شهریور ۱۴۰۵

الحمد لله رب العالمين

خلاصه مدیریتی

جهش کم سابقه قیمت تلفن همراه طی یک هفته اخیر، موجی از نارضایتی در فضای مجازی ایجاد کرده است. کاربران با اشاره به **چندبرابردن قیمت حتی گوشی‌های میان‌رده، نوسان قیمت ارز در بازار به واسطه ناآرامی‌های اخیر**، محدودیت واردات، احتکار و هزینه‌های رجیستری را از عوامل اصلی این وضعیت می‌دانند.

هم‌زمان، تبدیل موبایل از یک کالای ضروری برای کار، آموزش و خدمات روزمره به کالایی لوکس و خارج از توان خرید بخش قابل توجهی از مردم، به یکی از محورهای اصلی انتقادات تبدیل شده است. مقایسه قیمت گوشی در ایران با بازارهای خارجی نیز احساس فشار اقتصادی و بی‌عدالتی را تشدید کرده و مطالبه برای نظارت بر واردات، رجیستری و سود فروشندگان را افزایش داده است.

گزاره‌های راهبردی

۱. قیمت تلفن همراه در افکار عمومی دیگر صرفاً تابع افزایش نرخ ارز تلقی نمی‌شود؛ رشد چندبرابری قیمت‌ها، فاصله قیمت داخلی با بازار جهانی و جهش‌های چندروزه، ادعای «قیمت‌سازی» و سودجویی در بازار را تقویت کرده است.

۲. رجیستری به یکی از کانون‌های اصلی انتقاد تبدیل شده و بخشی از کاربران، عوارض و هزینه‌های آن را عامل مضاعف گرانی می‌دانند؛ به‌ویژه در شرایطی که تفاوت قیمت گوشی رجیسترشده و غیررجیسترشده، برای مصرف‌کننده محسوس است.

۳. محدودیت ثبت سفارش و کاهش عرضه، در کنار ادعای نگهداری عمدی گوشی‌ها در انبار برای فروش در قیمت بالاتر، باعث شده بخشی از افکار عمومی مسئله کمبود کالا را نه صرفاً یک مشکل وارداتی، بلکه نتیجه سوداگری و احتکار بدانند.

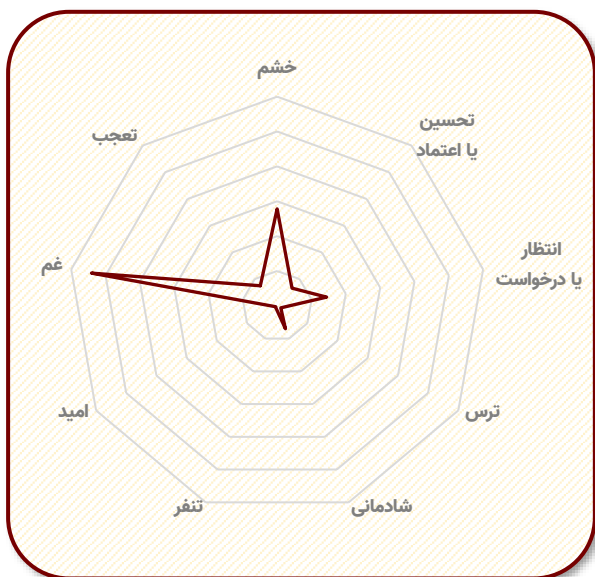
۴. افزایش قیمت موبایل، بازار قطعات و تعمیرات را نیز تحت تأثیر قرار داده و حتی هزینه یک قطعه ساده مانند کلید ولوم، برای کاربران به نمونه‌ای از فراگیرشدن موج گرانی تبدیل شده است.

۵. مقایسه قیمت گوشی با درآمد مردم، بخش دیگری از نارضایتی را شکل داده؛ به‌گونه‌ای که خرید یک گوشی معمولی برای بسیاری از خانوارها به هزینه‌ای چندماهه تبدیل شده، در حالی که همان کالا در کشورهای دیگر سهم بسیار کمتری از درآمد را به خود اختصاص می‌دهد.

اهم خطوط پیام القایی و میزان مشارکت جریان‌ات سیاسی در مسائل جریان ساز

مسئله	جریان سیاسی	ریز مسئله	رویکرد	مشارکت
تبدیل تلفن همراه از کالای ضروری به کالای لوکس و تشدید فشار معیشتی	اصولگرا	۱. تأکید بر جهش چندبرابری قیمت گوشی و خارج شدن مدل‌های میان‌رده از توان خرید بخش بزرگی از مردم ۲. برجسته‌سازی تأثیر گرانی موبایل بر دانشجویان، دانش‌آموزان، مشاغل خانگی و کسب‌وکارهای اینترنتی ۳. مطالبه کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از تبدیل یک ابزار ضروری زندگی به کالای لوکس	انتقادی	۵۵
	اصلاح طلب	۱. تأکید بر اینکه موبایل دیگر کالای مصرفی عادی نیست و مستقیماً با کار، آموزش و خدمات بانکی مردم گره خورده است ۲. انتقاد از کاهش قدرت خرید خانوارها و مطالبه سیاستی برای دسترسی آسان‌تر مردم به گوشی‌های مورد نیاز	انتقادی	۲۵
	معاند	۱. استفاده از جهش قیمت موبایل برای برجسته‌کردن کاهش قدرت خرید و تشدید نارضایتی اقتصادی ۲. مقایسه قیمت و مدت زمان لازم برای خرید گوشی در ایران و کشورهای خارجی با هدف القای شکاف شدید رفاهی	تخریبی	۲۰
رجیستری، محدودیت واردات و احتکار؛ متهمان اصلی پشت جهش قیمت‌ها	اصولگرا	۱. انتقاد از هزینه‌های بالای رجیستری و عوارضی که مستقیماً به قیمت نهایی گوشی اضافه می‌شود ۲. طرح ضرورت افزایش واردات قانونی، نظارت بر زنجیره توزیع و برخورد با احتکار و قیمت‌سازی	انتقادی	۶۰
	اصلاح طلب	۱. مطالبه شفافیت درباره سهم ارز، واردات، رجیستری و واسطه‌ها در قیمت نهایی گوشی ۲. انتقاد از محدودیت ثبت سفارش و کاهش عرضه که زمینه افزایش قیمت و سوداگری را فراهم کرده است	انتقادی	۲۰
	معاند	۱. برجسته‌سازی رجیستری و عوارض دولتی به عنوان نمونه‌ای از تحمیل هزینه مضاعف به مردم ۲. استفاده از ادعای احتکار و قیمت‌سازی برای القای ناکارآمدی سیاست‌های تنظیم بازار و ناتوانی دولت در کنترل قیمت‌ها	تخریبی	۲۰

تحلیل احساسات

- در یک هفته گذشته، فضای احساسی افکار عمومی درباره گرانی تلفن همراه عمدتاً **تحت تأثیر غم و خشم** قرار داشته است؛ به طوری که غم و خشم فاصله معناداری با سایر احساسات دارند. غم غالب، بیشتر ناشی از **خارج شدن موبایل از توان خرید مردم، جهش چندبرابری قیمت‌ها** و تبدیل یک کالای ضروری به محصولی لوکس است؛

در مقابل، خشم عمدتاً متوجه رجیستری، عوارض دولتی، احتکار و سودهای نامتعارف در بازار است.

- انتظار یا درخواست در رتبه بعدی قرار دارد و نشان‌دهنده مطالبه برای کنترل قیمت، نظارت بر واردات و برخورد با واسطه‌گری و احتکار است. **تعجب، شادمانی و تحسین** در سطوح پایین‌تری قرار دارند. در مقابل، **ترس، تنفر و امید** مجموعاً سهم بسیار ناچیزی داشته‌اند.

- در مجموع، الگوی احساسی این موضوع را می‌توان **«غم اقتصادی همراه با خشم از گرانی»** توصیف کرد؛ احساسی که بیش از نگرانی از آینده، بر فشار مستقیم هزینه‌های زندگی و ناتوانی در **تأمین یک کالای ضروری متمرکز** است.

رویکرد انتشار محتوای کاربران

هجومه

۱. متهم کردن دولت و دستگاه‌های متولی به تحمیل هزینه‌های رجیستری و عوارض سنگین به مصرف‌کننده.
۲. طرح ادعای احتکار و قیمت‌سازی توسط برخی واردکنندگان و فروشندگان با هدف فروش گوشی در قیمت‌های بالاتر.
۳. انتقاد از محدودیت واردات و ثبت سفارش که به ادعای کاربران، کمبود مصنوعی و افزایش قیمت را تشدید کرده است.
۴. مقایسه قیمت گوشی در ایران با بازارهای خارجی و طرح این گزاره که تلفن همراه در ایران به کالایی «دست‌نیافتنی» تبدیل شده است.

انتقاد

۱. مطالبه شفافیت در زنجیره واردات، رجیستری و تعیین قیمت و مشخص شدن سهم واقعی هر بخش در گرانی.
۲. درخواست برخورد با واسطه‌گری، احتکار و سودهای نامتعارف فروشندگان.
۳. انتقاد از اینکه موبایل با وجود نقش ضروری در آموزش، کار و بانکداری، عملاً به کالایی لوکس تبدیل شده است.
۴. تأکید بر ضرورت تسهیل واردات قانونی و افزایش عرضه برای شکستن روند صعودی قیمت‌ها.

دفاع و حمایت

۱. دفاع محدود از نقش نوسانات ارزی به عنوان عامل اصلی افزایش قیمت و رد این ادعا که تمام گرانی ناشی از سودجویی فروشندگان است.
۲. تأکید بر اینکه افزایش هزینه‌های واردات، نرخ ارز و محدودیت‌های تجاری، مستقیماً قیمت تمام‌شده گوشی را بالا برده است.
۳. حمایت از برخورد با قاچاق و حفظ سازوکار رجیستری، در کنار مطالبه کاهش هزینه‌های تحمیل‌شده به مصرف‌کننده.

تحلیل فضای کلی انتشار و مصرف محتوا پیرامون مسئله به تفکیک بستر

ایکس (توییتر)

ایکس فضای تندتر و مطالبه‌گرانه‌تری داشته و بحث گرانی گوشی را به نقد سیاست‌های وارداتی و هزینه‌های دولتی کشانده است. مقایسه قیمت یک مدل مشابه در ایران و خارج و اختلاف قدرت خرید مردم نیز به ابزاری برای برجسته کردن احساس نابرابری و فشار اقتصادی تبدیل شده است.

اینستاگرام

اینستاگرام این روزها در حوزه موبایل و تغییرات شدید قیمتی به یکی از مرجع ترین بسترها تبدیل شده؛ جایی که اکثر بلاگرهای حوزه دیجیتال و موبایل با برجسته سازی افزایش قیمت در بازار به نوعی حس عدم دسترسی قشر متوسط رو به پایین جامعه را حتی به گوشی های میان رده غیرممکن می دانند و اعتقاد دارند با ادامه این روند باید منتظر رونق بازار دست دوم گوشی های چند سال کارکرد باشیم. اینستاگرام در این موضوع بیشتر به بازتاب فشار اقتصادی و ناتوانی مردم در خرید تلفن همراه تبدیل شده است. مقایسه قیمت گوشی با درآمد خانوار، شوخی و کنایه درباره «لوکس شدن موبایل» و اشاره به جهش چندبرابری قیمت‌ها، از مضامین پرتکرار این بستر بوده و فضای غالب آن انتقادی و معیشتی است.

تلگرام

تلگرام به مانند همیشه بیشتر نقش بستر خبررسانی و تحلیل عوامل گرانی را داشته است کمتر کنشی در آن صورت می گیرد البته در برخی کانال های خبری و در زیر برخی پست های مرتبط با گرانی برخی مدل های گوشی در بازار، کاربران با مقصر دانستن دولت در این حوزه از آرزوهای برباد رفته و سطح دسترسی بسیار پایین به حوزه دیجیتال در مقایسه با کشورهای دیگر و حتی کشورهای حاشیه خلیج فارس گلایه دارند. در این بستر اخبار مربوط به جهش قیمت‌ها در کنار نوسان ارز، محدودیت واردات و هزینه رجیستری بازنشر شده و در لایه تحلیلی، موضوع احتکار و قیمت‌سازی فروشندگان نیز مورد توجه قرار گرفته است.